

MICHALINA KOŁADO

MAGNETOFON JAKO POMOC NAUKOWA W NAUCZANIU
JĘZYKA ANGIELSKIEGO NA UCZEJNI POLITECHNICZNEJ

Wiek 20, wiek postępu i błyskawicznego rozwoju myśli technicznej i rewelacyjnych osiągnięć naukowych doprowadził do nawiązania bliższych kontaktów pomiędzy naukowcami różnych krajów. Dlatego też Studenci uczelni technicznych muszą równocześnie z opanowaniem materiału teoretycznego opanować co najmniej dwa języki obce, aby samodzielnie mogli korzystać z literatury fachowej oraz publikacji w obcym języku, a także w pełni wykorzystać pobyt na praktykach zagranicznych. Chociaż studenci na ogół w szkole średniej uczyli się języka obcego, często jednak znajomość ta nie jest dostateczna a szczególnie w zakresie słownictwa technicznego. Ponieważ student uczelni technicznej nie może zbyt wiele czasu poświęcić nauce języka obcego, dlatego lektorzy muszą ciągle poszukiwać nowych metod nauczania, wprowadzając nowe pomoce naukowe, korzystając przy tym z najnowszych osiągnięć techniki. Tak więc do nauki języków obcych wykorzystuje się radio, telewizję, filmy, a przede wszystkim magnetofony i laboratoria językowe. Obecnie na terenie całego kraju powstają przy wyższych uczelniach, a nawet szkołach średnich laboratoria językowe. Ponieważ urządzenia

laboratorium jest bardzo kosztowne i korzystać z niego może ograniczona ilość studentów, dlatego przede wszystkim magnetofon oddaje lektorowi języka obcego nieocenione usługi. Magnetofon może w niektórych przypadkach zastąpić nauczyciela, a nie spełnia jednak należytej roli w początkowej fazie nauczania języka obcego, kiedy lektor musi pokazać sposób układania ust przy wymawianiu nowych obcych wyrazów, a mimika twarzy i ruchy rąk mogą określić rytm i melodię zadania charakterystyczne dla języka obcego.

Nowoczesna audio lingwistyczna teoria podkreśla kolejność opanowania następujących umiejętności językowych.

1. Słuchanie w celu rozumienia żywej mowy: i tu należy podkreślić olbrzymią rolę jaką odgrywa magnetofon i dobrze nagra na taśma. Magnetofon może odtwarzać dokładnie w ten sam sposób nieokreśloną ilość razy słowa, zdania, czy fragment tekstu, nie wykazując zniechęcenia, roztargnienia czy zmiany intonacji głosu, z czym można się liczyć w przypadku lektora.

2. Mówienie w celu wypowiedzania swoich myśli. W początkowym stadium nauczania wypowiedź studenta powinna mieć charakter odtwórczy; dlatego słuchanie dobrze nagranej taśmy magnetofonowej przez osobę, dla której język nauczany jest językiem ojczystym daje gwarancję, że wypowiedź studenta będzie cechowała bezbłędność wymowy intonacji i rytmu. Poza tym taśma stwarza namiastkę środowiska językowego przez nagranie różnorodnych głosów męskich, żeńskich i dziecięcych oraz sytuację w pracy w szkole w sklepie itp.

3. Czytanie - umiejętność rozumienia tekstu pisanego. Taśma magnetofonowa może korygować w tym wypadku błędy studenta, zbliżać jego wymowę do wymowy wzorcowej.

4. Pisanie - wypowiedzanie swoich myśli przy pomocy pisma. Ponieważ obecnie jest tendencja, aby przy nauczaniu języka obcego przyswajając pamięciowo całe wzory dialogów, magnetofon właśnie ułatwia ten proces.

Zalety taśmy magnetofonowej

Tę samą taśmę możemy używać wiele razy, możemy ją zmazywać ponownie nagrywać i wielokrotnie odtwarzać, a gdy się zerwie da się ją skleić, możemy ją także wycinać i dowolnie montować.

Jeżeli taśma jest dobrze nagrana uzyskuje się idealną jakość dźwięku. Spółgłoski słyszy się wyraźnie, a przy odtwarzaniu nie występują szmery i inne dźwięki zniekształcające wymowę. Taka taśma z wielką dokładnością odtwarza tekst i dostarcza wspaniałego wzoru poprawnej wymowy.

Magnetofon umożliwia samokształcenie nauczycielowi, przez nagranie przebiegu całej lekcji może przeanalizować własne braki i niedociągnięcia.

Czysta taśma może służyć do nagrywania przez studentów opanowanych czytanek w celu porównania się z wzorem.

Magnetofon wykorzystać można również do ćwiczeń z ortografii języka obcego. Lektor nagrywa tekst dyktanda na taśmę a student słuchając pisze zdanie po zdaniu, następnie porównując go z poprawnie napisanym tekstem odnajduje i poprawia błędy.

Wzorcowa taśma używana na lektoracie daje studentowi duże szanse nadrobienia zaległości, które powstają z powodu opuszczonych zajęć, a mniej zdolnym studentom magnetofon umożliwia powtórzenie i ugruntowanie słabiej opanowanego materiału.

Najbardziej usprawnia proces nauczania magnetofon w laboratorium językowym, który jest urządzony w ten sposób, że na jednej ścieżce jest nagrany tekst oryginalny, a druga ścieżka na tej samej taśmie służy do nagrywania wypowiedzi studenta, który może nagrywać i zmazywać wiele razy swoją wypowiedź. W laboratorium językowym student może pracować intensywnie wg swoich możliwości uczenia, a liczba ćwiczeń może być uzależniona od potrzeb indywidualnych studenta. Wskazówki i uwagi są nagrane w j. obcym, chodzi bowiem o to, aby student ćwicząc wymowę obcą, nie słyszał mowy ojczystej.

Na taśmie możemy nagrywać; tekst, dialog, ćwiczenie fonetyczne, gramatyczne oraz ćwiczenia wdrażające nowe słowa, recytacje, piosenki, słuchowiska itp. Tekst nagrany przez jedną osobę jest montowany i szybko nuży. Uwaga studentów wzrasta, gdy tekst nagrany jest przez kilka osób. Najpraktyczniejsza w użyciu jest taśma, na której nagrana jest pełna jednostka metodyczna, obejmująca różnorodny materiał nauczania jak: Ćwiczenia ustne nowych wyrazów, zwrotów i struktur gramatycznych. Tekst zasadniczy lub dialog nagrany bez przerw i z przerwami do powtórzenia. Różne ćwiczenia utrwalające nowy materiał. W innym wypadku zbyt wiele czasu traci się na przewijanie i zmianę taśm.

Oto jak wygląda schemat lekcji języka angielskiego prowadzonej przeze mnie. Na początku przystępuję do sprawdzenia pisemnej pracy domowej studentów. Następnie odtwarzam na magnetofonie tekst zasadniczy przerobiony na ostatnim lektora-cie. Ułatwia to studentom uchwycenie rytmu i właściwej intonacji już na początku lektoratu. Sprawdzenie opanowania zadanego materiału dokonuję przez stawianie pytań. W odpowiedziach

studentów muszą wystąpić nowe słowa, zwroty i składnia gramatyczna przerabiana na poprzedniej lekcji. Jeżeli odpowiedzi studentów są poprawne, a budowa zdań nie budzi żadnych zastrzeżeń przystępuję do nowego materiału. Nieznane słowa i zwroty występujące w tekście objaśniam w zdaniach prostych posługując się pomocami wizualnymi i piszę je na tablicy umieszczając obok zawsze transkrypcję fonetyczną z zaznaczeniem akcentu. Nową strukturę gramatyczną objaśniam w kontekście słów łatwych i znanych następnie prowadzę przy pomocy magnetofonu intensywne ćwiczenia ustne nowych słów, zwrotów i struktur gramatycznych. Po stwierdzeniu, że nowy materiał został dobrze zrozumiany, przystępuję do cichego czytania nowego tekstu. Student musi dobrze zrozumieć tekst, aby dalsza praca nad nim była efektywna. Po objaśnieniu ewentualnych niejasności studenci słuchają nowej lekcji przy zamkniętych książkach, co umożliwia im skoncentrowanie uwagi na wymowę rytm i intonację nowego tekstu. Nagrany tekst powtarzam jeszcze raz zdanie po zdaniu, włączając magnetofon z przerwami do powtórzenia chóralnego. Studenci mechanicznie przyswajają sobie przerobiony materiał, unikając błędów w wymowie, złych konstrukcji zdań i opanowują pamięciowo całe zwroty a nawet całe zdania, które ułatwiają im wypowiedzanie się w obcym języku. Umiejętność po prawego czytania tekstu ma duże znaczenie w dalszym procesie nauczania. Na lekcji mogą nagrać na taśmę nowo przerobiony tekst kolejno czytany przez studentów i porównać ich wypowiedzi z wzorcem. Student słysząc swoją odpowiedź, ma możliwość korygowania swoich błędów. Tego rodzaju ćwiczenia w czytaniu rozwijają pamięć słuchową i podnoszą poziom opanowania fonetycznego. Na bazie przerobionego nowego słownictwa, nowej struktury gramatycznej, wyćwiczonych umiejętności czytania nowego

tekstu przystępuję do utrwalenia nowego materiału. Jedną z form utrwalenia nowych wiadomości jest stawianie pytań związanych z tekstem. Jeżeli był ćwiczony dialog rozdaje role występujących w dialogu osób poszczególnym studentom, co przyczynia się do utrwalenia materiału i uatrakcyjniła zajęcie. Pamięciowe opanowanie dialogu przyspiesza proces mówienia. Poza stawianiem pytań i dialogiem możemy posłużyć się licznymi ćwiczeniami wdrażającymi. Część z nich zawarta jest w podręcznikach. Przy wymianie słów posługuję się dużą ilością wzorów zdań. Student buduje szybko i poprawnie swoje wypowiedzi. Ewentualne błędy studenta są natychmiast korygowane przez mnie. Tego rodzaju ćwiczenia ułatwiają studentowi precyzowanie swoich myśli w zdaniach prostych i w miarę opanowania języka bardziej skomplikowanych lecz poprawnych. Różnorodne ćwiczenia ułatwiają proces mówienia i wytwarzają trwałe niezbędne nawyki do opanowania języka obcego. Zadanie pracy domowej jest również formą utrwalenia nowego materiału. Staram się zadać ćwiczenia łatwe, które nie nastroją nowych nieznanymi problemów językowych.

Podczas całego procesu nauczania języka obcego staram się o to, aby proces myślowy studenta przebiegał ściśle według wzorów wysłuchanych na taśmach magnetofonowych nagranych przez osoby, dla których język nauczany jest językiem ojczystym. Jeżeli taśma magnetofonowa jest sprawnie i umiejętnie wykorzystana na lektoracie, fakt że nauczyciel jest obcokrajowcem nie ma większego znaczenia.

Dewizą studenta podczas uczenia się języka obcego powinno być: słuchać, powtarzać i mówić. Jeżeli od początku nauki zastosowana będzie właściwa metoda oparta na oryginalnych wzor-

cach językowych szybko osiągniemy efekt poprawnego opanowania języka obcego w mowie i piśmie.

LITERATURA

WOŹNICKI Tadeusz - Magnetofon w nauczaniu języków obcych.

ŁUKAWSKA Anna - Magnetofon w początkowym nauczaniu języka obcego.

RUSIECKI Jan - O nauczaniu języków obcych.

LADO Robert - Language teaching.